

Täysistunto

Keskiviikko 16.9.2015 klo 14.01—15.02

4. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2015

Kertomus K 17/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

14.18 **Lea Mäkipää ps:** Arvoisa puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Valtiontalouden tarkastusvirasto pitää hyvänä, että hallitusohjelmassa ei ole kahden edellisen vaalikauden tapaan tavoiteltu ennusteita nopeampaa kasvua vaan pohjaksi on otettu arvio julkisen talouden kestävyysvajeesta. Tämä on realistista ja kertoo vaikutukset, mikäli toimenpiteisiin julkisen talouden sopeuttamiseksi ei ryhdytä.

Toisaalta talousnäkymät ovat hyvin epävarmat, ja näin ollen ei pidä tuijottaa pelkkiin lukuihin ja laskelmiin. Tarvitaan tarkkaa seurantaa ja tarvittaessa uusia päätöksiä. On selvää, että velkaantuminen on taitettava ja kaikkien on osallistuttava talkoisiin, mutta sopeuttamisen vaikutukset eivät saa liiaksi heikentää jo valmiiksi heikommassa asemassa olevien kansalaisten olosuhteita.

Myöskin isoissa rakenteellisissa muutoksissa, kuten sote-uudistuksessa ja kuntien tehtävien vähentämisessä, tulee mennä lähtökohtaisesti kuntalainen edellä. Vaikka talouden tila on vakava, kuntalaisten lähipalvelut on turvattava ja pidettävä huoli, että myös ihmiset, jotka eivät itse pysty pitämään puoliaan, saavat inhimillisen kohtelun ja riittävän toimeentulon.

Välittömien sopeuttamistoimien lisäksi hallitus aikoo toteuttaa rakenteellisia uudistuksia. Sote-uudistuksen 3 miljardin lisäksi tähän sisältyy 1 miljardilla sekä kuntien tehtävien että tehtävien toteuttamista ohjaavien velvoitteiden vähentämistä. Tätä nyt kunnissa mietitään, mistä siellä voidaan palveluita ja tehtäviä karsia. Vai tavoitellaanko sote-uudistuksen rinnalla rakenneuudistusta, jolla siirretään kunnalta muitakin tehtäviä ja velvoitteita suuremmalle aluehallinnolle, jolloin samalla siirretään päätösvalta pois kunnilta? Onko tällainen odotettavissa, ja jos on, niin miten huolehditaan kuntademokratian toteutumisesta?

Nyt hallitusohjelmassa edellytetään, että ministeriössä laaditut ehdotukset tehtävien vähentämisestä ovat yksilöityjä ja perusteltuja sekä sisältävät konkreettiset toimenpiteet. Näitä esityksiä konkreettisista toimenpiteistä ei yrityksistä huolimatta viime vaalikaudella saatu esille. Nyt olisi hyvä tuoda esityksiä, jotta voidaan arvioida niiden mahdollisuuksia toteutua. Samoin edellytetään, että ennen lakiesitysten antamista ja toimeenpanoa uudis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

tuksilla tavoitellut kestävyysvajevaikutukset tulee arvioida. Tämä on kaikkien kannalta erittäin tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä sanoisin, että tarkastusvirasto on kiinnittänyt huomiota yksityisten investointien matalaan tasoon. Jokainenhan meistä toivoo, että investoinnit lähtisivät liikkeelle, mutta tilanne on tällä hetkellä odottava, ehkä jopa hälyttävä, koska teollisuustuotantoa siirtyy jatkuvasti ulkomaille. Päätäjiltä ja yrityksiltä vaaditaan nyt viisautta, jotta löydämme maahamme kasvu- ja investointimahdollisuuksia, joiden kautta saamme sadoillettuhansille työttömille työpaikkoja, ja jotta jokaisella ikään katsomatta olisi tulevaisuudessakin turvallinen elämä.

14.22 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Taloustilanne on heikompi kuin mitä loppuvuodesta 2014 sekä talvella 2015 ennakoitiin. Osoituksena tästä on muun muassa EU:n toiminnasta tehdyssä sopimuksessa julkisen talouden alijäämälle asetetun 3 prosentin rajan rikkoutuminen vuonna 2014. Tätä ei kyetty ennakoimaan valtiovarainministeriön, Suomen Pankin eikä Euroopan komission vuoden 2014 lopun ennusteissa. Alijäämsäännön rikkoutuminen oli seurausta etenkin menojen kasvusta, mutta myös tulot ovat jääneet ennakoitua pienemmiksi. Tässä yhteydessä on huomattava, että myös sosiaaliturvahastojen menot kasvoivat.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen taloudessa on tarve merkittäville rakenteellisille uudistuksille. Edellinen hallitus otti käyttöön julkisen talouden suunnitelman, ja se oli kristillisdemokraattien mielestä erittäin tarpeellinen ja kauaskantoinen uudistus. Tämä tarkoittaa käytännössä, että julkista taloutta tarkastellaan kokonaisuutena eli kuntatalous ja valtiontalous ovat mukana samassa tarkastuksessa. Valtioneuvosto hyväksyi huhtikuun alussa julkisen talouden suunnitelman vuosille 2016–2019. Suunnitelma oli edellisen vaalikauden viimeinen niin sanottu tekninen julkisen talouden suunnitelma, eikä se siten sisältänyt enää uusia päätöksiä, mikä sinällään oli valitettavaa, koska olisimme jo viime kaudella kipeästi tarvinneet rakenteellisia uudistuksia. Edellisen vaalikauden hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpano olisi toteutuessaan edesauttanut julkisen talouden vakauttamista ja tukenut myös EU-sääntöjen noudattamista. Uudistukset vaikuttavat vasta pitkällä aikavälillä, joten toimeenpano vaalikauden lopussa ei olisi enää muuttanut havaittua vuoden 2014 alijäämän kehitystä.

Arvoisa rouva puhemies! Tätä silmällä pitäen pidämme äärimmäisen tärkeänä, että hallitus ja eduskunta kykenevät viemään läpi tarvittavia uudistuksia tällä kaudella. Näin totesi myös IMF eilen antamassaan raportissaan, missä he painottivat, että julkisen talouden tasapainottamisessa painopisteen pitäisi olla ensisijaisesti pitkän aikavälin paineissa, kuten terveys- ja sosiaalipalvelujen uudistuksissa.

14.26 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden tarkastusvirasto antoi myönteisen palautteen tämän hallituksen toiminnasta, sen johtajuudesta ja sen määrätietoisuudesta sekä valtiontalouden tasapainottamiseksi että myös uudistusten eteenpäinviemiseksi. Valtiontalouden tarkastusvirasto nosti tässä raportissaan hyvin korkealle sijalle sen, että vakauserä- ja kasvusopimus on myös Suomen osalta nyt rikottu. Se, mistä moitimme eteläisen Euroopan maita, on Suomen osaltakin nyt ikään kuin sellaisessa kulminaatiossa, että toimia on tehtävä, ja siksi on tärkeää, että vaikka saamme kritiikkiä aina siltä sektorilta, mihin mitkäkin uudistukset tai leikkaukset kohdistuvat, niin pystymme nii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

tä tekemään. Kohteena ovat kaikki suomalaiset ryhmät iästä tai asuinpaikasta tai tulonmuodostuksesta riippumatta.

Julkisen talouden alijäämä on yli miinus 3 prosenttia bruttokansantuotteesta, ja julkisen talouden velka on ylittämässä sen 60 prosenttia, joittenkin kriteereitten mukaan jo ylittänytkin, joten meidän on pakko tehdä niitä toimia itse, niin että saamme jatkossakin päättää omista asioistamme eikä kukaan tule meidän asioistamme sitten ulkopuolelta päättämään. Tehtävä ei tule olemaan helppo, ja toivoisin oppositiolta myös ymmärtämystä, sillä luulen, että silläkin puolella tiedetään ihan oikeasti, missä mennään ja ollaan, ja edellinenkin hallitus joutui jo kovia päätöksiä tekemään. (Puhemies koputtaa) Luulen, että Suomea ei saada nousuun, elleimme tee sitä yhteistyössä.

14.28 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otin tässä myöskin varsinaisen puheenvuoron, eli varmaan se 2 minuuttia on sitten aikaa.

Tässä tarkastusviraston raportissa todetaan, että vakaus- ja kasvusopimuksen korjaava osa ja sen toteutuminen riippuu hyvin pitkälle siitä, miten työllisyys ja kasvu kehittyy. Lisääntyvä työllisyys tuo kustannuksia, ja niihin voidaan käydä kiinni vain sillä, että saadaan uusia työpaikkoja. Nyt olisikin äärimmäisen tärkeätä, että vaikka tässä katsotaan taaksepäin, niin me ymmärrämme sen, että edesspäin ovat ne kysymykset, miten vastaamme työllisyyden haasteisiin, koska se on ainut keino saada Suomen talous nousuun, saada verotuloja ja tällä tavalla välttää se, että tässä budjettitasapainossa (Puhemies koputtaa) ei mennä huonoon suuntaan vaan pysytään niillä...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Myller, nyt on se vastauspuheenvuoro mennyt, se 2 minuuttia tulee sitten myöhemmin.

Aha, kiitos.

14.29 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Nyt esillä oleva Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus on erinomaisen tärkeä perusasiakirja sen ymmärtämiseksi, mitä julkisessa taloudessa tapahtuu, miten sitä valvotaan ja mitkä ovat sitten uuteen EU-järjestelmään liittyvät sitouksemme.

Tämä raportti hyvin kuvaa sen kehikon, jossa päätöksiä tehdään, ja samalla se tulee tahottomattaan kuvanneeksi myös tämän kehikon ongelmat. Kehikko on erinomaisen hyvä olosuhteissa, joissa talous kasvaa ja julkinen talous on terve. Tässä mukana olevat Euroopan unionin valvontajärjestelmät osaltaan pitävät siitä huolta, että siitä terveestä kasvu-urasta ei pääse pois, ilman että se tulee riittävällä tarkkuudella noteerattua ja joutuu omaa toimintaansa selittämään muille maille ja näiden kollegoille.

Sitten: Tämä vastaa erittäin huonosti siihen kysymykseen, että kun ollaan vaikeuksissa, niin mitäs sitten tehdään. Tässä kehikossa, joka hyvin käy ilmi, on tämmöinen saksalainen kuriajattelu taustalla, että pannaan pykälä riittävä määrä, ja kun ne pykälät ovat olemassa, niin sitten julkinen talous tulee kohdallensa. Tämä ei kuitenkaan vastaa siihen kysymykseen, mitkä ovat nämä kustannukset, kun tätä kuria käytetään, ja kuinka syvälle joudutaan menemään, kun näitä kovia päätöksiä alijäämien kuromiseksi tehdään. Tästä olemme saaneet pitkään hyvin valitettavia esimerkkejä erityisesti Kreikan tapauksesta.

Tätä kautta tullaan siihen näkökohtaan — jonka edustaja Myller aiheellisesti ja oikein nosti esille — joka on kasvun näkymä. Julkisen talouden menestyksen ehto on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

toimiva talous, terve talouskasvu, korkea työllisyysaste, työllisyyden paraneminen vaikeuksissa ja kaikki politiikka, mikä tähän liittyy. Tältä osin tämä viraston kertomus ei tietenkään anna minkäänlaista osviittaa siitä, mitä pitäisi tehdä. Se antaa sen mekaanisen kehikon, miten alijäämiä niiden eri muodoissa, ovat ne sitten rakenteellisia tai budjettitalouden liittyviä, arvioidaan ja missä vaiheessa erilaiset sanktiomahdollisuudet käynnistyvät ja millaisia selvityksiä joudutaan antamaan. Mutta sitä kysymystä tämä ei ratkaise, miten toimia kasvun käynnistämiseksi, eikä tämä raportti edes tunnusta sitä, että eräin osin nämä julkisen talouden alijäämärajoitteet ja nämä menettelyt voivat olla ongelmallisia kasvun aikaansaannin kannalta: joudutaan kuristamaan niin paljon, että se myöhentää kasvun mahdollisuuksia.

Kun edustaja Kalmari oli tässä huolissaan tästä tilanteesta ja toi sen ajankohtaiseen poliittiseen keskusteluun, niin täytyy kuitenkin sanoa niin, että onneksi kaikkia näitä keskustan viime vaihtoehtobudjetin esityksiä — ja niitä lausumia, joiden puolesta äänestitte vielä viime joulukuussa — ei toteutettu, koska tämä alijäämä tietenkin olisi moninkertainen siihen nähden, mitä se nyt on, jos nämä kaikki ehdotukset olisi toteutettu. Mutta iloitsen siitä, että edustaja Kalmari on huomannut, että nämä alijäämärajoitteet ovat olemassa.

Sitten palaan tähän kasvunäkymään.

Talouspolitiikan keskustelun kannalta on myös valitettavaa, että tästä raportista ei löydy sanaa "vienti". Sekin kuvaa talouspolitiikan ajattelua aika lailla. Tämä tarkastelee staattisesti annettuja talouslukuja, ei ota huomioon kasvunäkymää — eikä se tietysti viraston tehtävä olekaan, mutta poliittisen päätöksentekijän, maan hallituksen, talouden isosta linjasta ja meidän selviytymisestä vastuullisen täytyy miettiä, miten kasvua tehdään ja miten työllisyydestä huolehditaan, miten saadaan työttömät töihin, miten passiivisten työmarkkina-, työttömyysturvaetuuksien saajat saadaan aktiivisella rahan käytöllä mieluummin töihin kuin jatkamaan passiivisten etujen käyttäjänä. Ja kun tästä puuttuu viennin näkökulma, niin minä sanon, että tästä puuttuu aika paljon. Se on myös ajankohtaisen talouspolitiikan suuri ongelma, että jostain kumman syystä — vaikka me aika ajoin sanomme, että maa elää viennistä — kun katsotaan, mitä talouspolitiikan lääkkeitä meille tarjotaan ja mitä pitäisi päättää, tämä viennin näkökulma unohtuu, myös tässä ajankohtaisessa keskustelussa. Eli jos tämä viennin rakenne ei monipuolistu — jo lyhyellä aikavälillä — ja jos viennin kustannuksia ei kyetä helpottamaan, niin kaikki tämä muu muodostuu entistä suuremmaksi taakaksi.

Sitten tullaan ajankohtaiseen keskusteluun. Ikävä kyllä siinä keskustelussa, jota tälläkin hetkellä käydään, ei ole näitä viennin kustannusten helpottamisen elementtejä mukana. Ei siellä puhuta väylämaksuista, ei siellä puhuta ratamaksuista, ei siellä puhuta teollisuuden energiaverotuksesta, ei mistään näistä elementeistä. Ja jos me emme tähän herää, että vienti on se, joka tällä hetkellä vaatii meidän kaikkien yhteisen huomion ja ponnistelun, niin sitten nämä toimet kyllä jäävät aika lailla vajaiksi.

Kun SDP:n puheenjohtaja Rinne puhui ennen vaaleja vientivetoisesta talouskasvusta, niin huomasin, että osa kuulijoista sanoi, että tähän on jo tuttua, että eihän tässä ole mitään uutta, puhutaan jostain muusta. Mutta tässä se on, että jos se vienti ei vedä ja jos viennin kustannukset ovat liian suuret, niin se ei tietenkään vedä, ja jos se sortimentti on väärä, niin ei ole, mitä myydä, millään kustannustasolla. Tämä on mielestäni meidän ydinongelma. Jos tähän emme vastaa, niin nämä tarkastusviraston erilliskertomukset tulevat synkemmiksi kerta kerran jälkeen. Ja vaikka tätä kuinka pyöritetään ja vaikka siihen kuinka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

otetaan kuntatalous mukaan, niin se ei muuta tätä perusasiaa talouden toimeliaisuudesta, kasvusta, viennin merkityksestä siinä ja korkean työllisyysasteen tärkeydestä.

Tämä on loistava raportti, ja tämä ansaitsee tulla huolella läpivalaistua, siinä on paljon hyviä havaintoja. Kiinnitän lopuksi vain huomiota yhteen pieneen yksityiskohtaan, jossa virasto mielestäni osuu oikeaan, kun se puhuu Solidiumin tuotoista ja sanoo, että rajansa sillä, kuinka paljon voidaan tuottotasoa nostaa, ja pitää aina miettiä, kun valtion olemassa olevaa varallisuutta muutetaan uuteen muotoon, onko se uusi, mitä tehdään, jollain todennäköisyydellä yhtä tuottavaa kuin se vanha on. Toivon, että tämä varoituksen sana pysyy mielessä, kun ajankohtaisia päätöksiä tehdään valtion nykyisen omaisuuden myynnistä ja myös sitten tuottotasojen nostamisesta. Ei niin, etteikö siellä taseen puolella ole uudelleenarvioinnin tarvetta ja jatkuvan arvioinnin tarvetta, mutta kannattaa katsoa, että emme johda itseämme harhaan. Jos se olemassa oleva omaisuus tuottaa ja tuottaa aika hyvin, niin pitää olla korkea vaade sille, kun sitä muutetaan uuteen muotoon, että sieltäkin tuottoja tulee edes keskipitkällä aikavälillä.

14.37 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin viime hallituskauteen. Keskustalla oli aina vaihtoehto, mistä olisimme säästäneet.

Mutta siitä asiasta olen edustaja Heinäluoman ja edustaja Myllerin kanssa täsmälleen samaa mieltä, että vain kasvulla pääsemme tästä eteenpäin. Siksi hallitusohjelmassa oli selkeät kärkihankkeet ja panostukset, minkä avulla saamme työtä ja toimeentuloa. Hyvä esimerkki on se, että aiomme saada 15 miljoonaa kuutiota puuta liikkeelle ja siitä syntymään uusia työpaikkoja ja uusia rahavirtoja. Yksikkötyökustannukset ovat yksi keskeisimpiä kilpailukykyyn vaikuttavia tekijöitä, ja niihin yritettiin yhteiskuntasopimuksen voimin, osana yhteiskuntasopimusta, saada ratkaisua. Kun sitä ei syntynyt, hallitus joutui tekemään sen, mitä miehen on tehtävä, kun muuten ei ratkaisua synny. Energia on tärkeä kustannustekijä meidän kilpailukyvyssämme. Siitäkin on hallitusohjelmassa kirjoitettu, esimerkiksi siten, (Puhemies koputtaa) että päästökaupan seurauksia teollisuuteen kompensoidaan. Ja on monia muita tekijöitä, joilla yritämme saada meidän kilpailukykyämme parannettua.

14.39 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on aihetta antaa ja jakaa kiitoksia, niin se on syytä tehdä.

Ensimmäisen kiitoksen jaan Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Varmaan monia muitakin kansanedustajia on heidän toimeksiannostaan haastateltu. Tarkastusvirasto suorittaa oman toimintansa ulkoista arviointia: miten heidän tehtävänsä arvioidaan ja miten sen nähdään onnistuneen. Tässä yhteydessä haluan myöskin todeta sen, että Valtiontalouden tarkastusvirasto palvelee kansanedustajia hyvin, ja tavallaan tästä näkökulmasta, jonka edustaja Heinäluoma otti esille, on raporteissa tietysti puutteensa, jotka johtuvat taas muista syistä.

Sitten se toinen kiitos tulee edustaja Heinäluomalle. On harmi, että täällä on tämänkin verran vähän nyt edustajia paikalla, kun edustaja Heinäluoma (Puhemies koputtaa) erinomaisen arvokkaalla ja syvällisellä tavalla tarkasteli viennin merkitystä koko yhteiskunnan ja talouden elpymisen kannalta. Kiitoksia!

14.40 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka täällä salissa nyt ei montaa kansanedustajaa ole, niin uskon, että kuitenkin Eero Heinäluoman ansiokas puhe leviää tästä. Minun mielestäni edustaja Heinäluoma otti tärkeän asian esille, nimen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

omaan tämän vientiteollisuuden kilpailukyvyyn ja ylipäänsäkin Suomen viennin osuuden meidän kansantaloudestamme. Se on merkittävä, se on erittäin merkittävä.

Meidän viennin rakenne on suhteellisen kapealla pohjalla, mutta sitten tämä vientiin liittyvä alihankintatoiminta on erittäin laajaa. Tämä puuttuu tästä raportista. Se on valitettavaa, koska meidän pitäisi puhua enemmän kaikista niistä keinoista, joilla me pystymme tässä eurojärjestelmässä mukana ollessamme parantamaan vientiteollisuuden kilpailukykyä, mikäli ei sitten lähdetä eurojärjestelmästä. Nämä toimet, mitä Heinäluomakin tässä luetteli, ovat tärkeitä asioita, mutta sitten erityisen tärkeä — myöskin se on tässä rimpussu mukana — on yhteiskuntasopimus, joka meiltä jäi nyt tekemättä. (Puhemies koputtaa) Toivon, että se vielä tulisi. Mutta hallitus on tehnyt sitten omia toimenpiteitään (Puhemies koputtaa) myös tältä osin.

14.41 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahaa pelkään, että nyt ei olla tekemässä mitään yhteiskuntasopimusta eikä olla tekemässä edes mitään työmarkkinasopimusta vaan jotain ihan uutta viritystä. Ja pahaa pelkään, että tämä yleinen puhe palkkojen 5 prosentin laskusta ei ole ratkaisu meidän ongelmiimme.

Tapasin saha-alan ihmisiä, jotka ovat erittäin kovissa vaikeuksissa. He kertoivat oman kustannusrakenteensa: 75 prosenttia on puun hinta — 75 prosenttia on puun hinta. Palkkakustannukset siellä sahalla olivat tällä yrittäjällä 8 prosenttia. Nyt jos sitä 8:aa prosenttia lasketaan 5 prosentilla, niin ollaan tilanteessa, jossa lopputuotteen hinta laskee 0,4 prosenttia. Siis tätä viennin hätää ei aidosti ole ymmärretty, ja nämä ajatellut toimet kohdentuvat tavalla, jolla ne eivät tule tätä ratkaisemaan. Jos meillä on paperitehdas, jossa on 6 tai tämä sama 8 prosenttia työvoimakustannusten (Puhemies koputtaa) arvo, niin sen lopputuotteen hinnanlasku on tämä sama.

14.43 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on aivan totta, ettei tätä kilpailukykyloikkaa, tätä 5:tä prosenttia, oteta palkoista. Jos puhutaan työvoimasektorista, kysymys on enemmänkin siitä, kuinka paljon me teemme töitä. Minun mielestäni palkkataso Suomessa on meidän kustannustasoon nähden balanssissa ja bruttoansioita ei ole syytä laskea, mutta ehkä työn tekemistä pikkuisen kasvattaa. Mutta tähän vaikuttavat, aivan oikein, nämä teollisuuden raaka-ainekustannukset hyvin merkittävästi ja sen lisäksi logistiikkakustannukset ja monet muut vientiteollisuuteen kohdistuvat kustannukset.

Mutta edelleen olen kyllä sitä mieltä, että tässä tilanteessa me olisimme ennen vanhaan niin sanotusti devalvoineet. Kyllä meidän vientiteollisuuden ongelma on nimenomaan eurojärjestelmässä mukanaolo, ja kilpailukyky tässä järjestelmässä mukana ollessa edellyttää sitten sisäisen devalvaation toimia, ja ne ovat sitten monennäköisiä toimia, ja mikäli se ei ole esimerkiksi työvoimakustannusten kokonaistason laskemista, (Puhemies koputtaa) niin se on pikkuisen enemmän duunin tekemistä.

14.44 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos puhutaan tästä sisäisestä devalvaatiosta, eikö nyt olisi loogista, että hallitus tekisi toimia, jotka suoraan alentaisivat tämän vientiteollisuuden kustannuksia? Eikö se ole se looginen vastaus? (Kaj Turunen: Eli?) — Eli siis niitä kustannuksia, jotka kohdistuvat vientiteollisuuteen. Silloin puhutaan väylämaksuista, silloin puhutaan ratamaksuista VR:n osalta ja sitten puhutaan teollisuuden energiaverosta. Eikö se pitäisi tuoda nyt Ruotsin tasolle ja ottaa samat kilpailuolosuhteet, ja ne vaikuttaisivat suoraan sinne vientiin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

Minä toivoisin, että edustaja Turunen, joka oli avainasemassa viime kauden talousvaliokunnassa ja on edelleenkin hyvin tärkeässä asemassa perussuomalaisen talouspolitiikan hahmottamisessa, ottaisi esille ne vaaleja edeltäneet ihan hyvät omat havainnot ja muuttaisi ne hallituksen politiikaksi, koska pelkoni on, että hallituksen politiikka menee nyt aika kauaksi siitä, mitä tekin ajattelitte teollisuuden tärkeydestä meille vielä muutama kuukausi sitten.

14.45 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun ajattelussani nimenomaan vientiteollisuuden ja kokonaisuutena teollisuuden arvo Suomen kansantaloudelle ei ole vähentynyt millään tavalla. Päinvastoin tässä tilanteessa hyvinkin paljon korostunut. Näitä toimenpiteitä, jotka parantavat meidän teollisuuden kilpailukykyä, tehdään.

Yksi iso tekijä on tietysti nämä väylämaksut, jotka on puolitettu, mutta käytännössä se tarkoittaa sitä, että se on merkittävä kuluerä nimenomaan vientiteollisuudelle, ja Kotkan satamassa esimerkiksi se tarkoittaa sitten transitoliikenteessä sitä, että Baltia on paljon edullisempi kuin Suomi, ja me menetämme sitäkin kautta tuloja. Mitä näihin väylämaksuihin tulee, olen henkilökohtaisesti itse sitä mieltä, että kokonaisuutena valtio voittaisi enemmän kuin se tulon vähennys olisi siitä.

Näistä asioista pitäisi keskustella ja yhdessä miettiä, miten me parannamme vientiteollisuuden toimintaedellytyksiä. (Puhemies koputtaa) Minä ajattelisin niin, että siinä keskustelussa pitäisi olla sitten myös työmarkkinajärjestöt hallituksen mukana.

14.46 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu tästä Valtiontalouden tarkastusviraston raportista on karannut kyllä vähän kummallisille teille, kun edustaja Heinäluomakin täällä tukin hintaa epäili. Vähän jäi semmoinen maku suuhun, että olisi tukin hinnassa vika, minkä tautta tässä maassa menee huonosti. Puukaupassa vain juttu on niin, että sekä kuitupuulla että tukkipuulla, molemmilla, on kohtalonyhteys, ja se koko paletti kun toimii, on vähän väärin tarkastella yhtä kohtaa siitä, jos ei huomioi koko kokonaisuutta.

Mutta tässä tilanteessa nyt, kun tästä asiasta, Suomen talouden tilanteesta, keskustellaan, viittaaan valtiomies Juho Kusti Paasikiven aikanaan luomaan lauseeseen, että "kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen", ja tosiasiahan on se, että me olemme liian kallis valtio tuottamaan erilaisia tuotteita tuonne maailmalle. Kilpailijat ovat menneet meistä ohi, sen kertovat tilastot karusti. Kaikki muu on mielestäni enempi tai vähempi viisastelua.

14.47 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä tähän puun hinnan jakautumiseen tulikin jo selitystä, mutta kustannusrakenteeseen vientiteollisuudessa vaikuttavat erittäin paljon myös normit, ja on harhaa ajatella, että meidän vientimme olisi pelkästään valtavien, suurten yksiköitten vientiä. Nykypäivänä vienti koostuu hyvin paljon myös pk-sektorin viennistä, ja erityisesti sillä puolella ollaan erittäin iloisia siitä, että myös normitalkoilla voimme tätä kilpailukykyä parantaa. Näihin talkoisiin toivomme myös oppositiota mukaan.

14.48 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kollegoita arvokkaista huomioista. Totean kuitenkin tästä puun hinnasta, että oletan, että tämä yrittäjän kertomus oli oikea eli puun hinta hänen sahallaan on 75 prosenttia kustannuksista. Sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

edustaja Hoskosen edellinen puheenvuoro ei kumoa. Nyt jos halutaan vaikuttaa siihen, miten hän pystyy sitä puuta viemään maailmanmarkkinoille, niin kai se on niin, että täytyy puhua kaikista kustannuksista. Ei voi ajatella, että puhutaan niistä palkoista, niin kuin edustaja Kalmari tekee ja sanoo, että palkat ovat ongelma, kun ne ovat 8 prosenttia tässä yrityksessä kustannuksista. Puun hinnasta ei saa puhua, koska puun omistaja ei tykkää siitä. (Hannu Hoskonen: Tehän saatte koko ajan puhua!) —Joo, mutta minä huomaan, että tämä puun hinnasta puhuminen jotenkin arvon keskustalaisia erityisesti korpeaa. (Hannu Hoskonen: Ei, ei!) Se on semmoinen pyhä lehmä, että kun puun hinnasta puhuu, niin se on melkein jo perusoikeuksien ylimmällä oksalla olemassa ja tulee hyvin vaivautuneita ilmeitä. — Täytyy olla rohkeus katsoa sen viennin ongelmia, missä ne todellisuudessa ovat, ja puuttua niihin kaikkiin. (Puhemies koputtaa) Minä olen muutamia lääkkeitä tässä esittänyt.

14.49 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puun hintahan määräytyy isojen ostajien hinnanmuodostuksen perusteella, ja puun kokonaishinta on pysynyt samalla tasolla 20 vuotta, reaalihintana, 20 vuotta suunnilleen samalla tasolla. Mutta sitä, jakautuuko tukkipuun hinta ja kuitupuun hinta samoin, voitte kysyä Metsäteollisuus ry:ltä.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan puhujalistaa.

14.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Muutamia huomioita tästä erinomaisesta raportista, joka todella on kansiaan myöten hyvin mielenkiintoisen näköinen asiakirja. Tässä raportissahan todetaan aivan oikein, että tarkastusvirasto pitää hyvänä julkisen talouden kokonaisuuden ohjauksen tiivistymistä, ja toinen asia on, että samalla virasto kiinnittää huomiota pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan, jossa tämän kyseisen tehtävän toimeenpano näkyy hyvin selvästi.

On toivottavaa, että nyt kun Suomella on tämä 10 miljardin euron tavoite vahvistaa tätä julkista taloutta tulevina vuosina, se on pitkän ajan tavoite. Jos sitä tarkastellaan vaikka nyt tämän päivän puukauppojen kautta tai jonkun muun asian kautta, niin kylmä tosiasia kuitenkin on se, että iso laiva kääntyy hitaasti. Meidän on huolehdittava viennistä, kun kylmä tosiasia on, että yli puolet Suomen bruttokansantuotteesta tulee viennistä — se on kylmä tosiasia, kun kaikissa rahoissa lasketaan. Totta kai siinä voidaan eri laskentatapoja tehdä, mutta ilman vientiä tämä maa kuihtuu. Tästä johtuen se tuottavuushyppy, johon Juha Sipilän hallitus tähtää, on äärimmäisen tärkeä.

Muistamme vuoden 91, kun Esko Ahon hallitus aloitti, silloin meillä oli liian kova markka. Se piti ensin devalvoida ja sitten päästää kellumaan. Yhteisvaikutus valuuttakurssien alenemaan oli noin 40 prosenttia. Se tilanne oli silloin kamala, silloin oli kovat lääkkeet, mutta nyt meillä tätä D-pilleriä ei enää ole. Toivon, että tämä tosiasia tunnustetaan. Jos meillä olisi devalvointimahdollisuus ollut tässä maassa — pitäähän meidän itsellemme olla rehellisiä ja tämä tunnustaa — me olisimme sitä varmaan jo käyttäneet. Enää se ei ole mahdollista. Meidän on tehtävä se paljon puhuttu sisäinen devalvaatio. Tämä keskustelu olisi pitänyt käydä silloin, kun Suomi liittyi euroon. Sen keskustelun käyminen on vähän turhaa nyt. Silloin kun Suomi liittyi euroon vuoden 2002 alusta, tämä olisi pitänyt ottaa huomioon, mutta siitä ei silloin saanut edes keskustella jostakin syystä. Mutta nyt me elämme tätä asiaa joka tapauksessa tästä eteenpäin reaaliajassa, ja miten me tämän urakan selvitämme, se on meistä itsestämme kiinni eikä kenestäkään muusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

14.52 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tässä Valtiontalouden tarkastusviraston raportissa on myös eräs mielenkiintoinen kohta. Siinä sanotaan, että Suomen julkisen sektorin kokonaismenot ovat kasvaneet huomattavasti vähemmän kuin menosäännön asettama kasvuvauhti olisi sallinut. Ja nythän me olemme kuulleet pitkän aikaa nimenomaan julkisen sektorin syylistämistä. Siellä pienipalkkaiset hoitajat saavat liian paljon palkkaa, sieltä täytyy näitä säästöjä saada. Mutta tämä on erittäin hyvä huomio ajatellen sitä, miten me puolustamme suomalaista, pohjoismaista hyvinvointimallia ja pidämme huolen siitä, että julkinen sektori on se, joka tarjoaa ja tuottaa palveluja ja tekee sen tehokkaasti.

Todellakin, emme me myöskään tätä asiaa pysty saamaan kuntoon — eli saamaan rahaa sinne julkiselle sektorille — ellei vienti vedä. Tässä on käyty erityisesti edustaja Heinäluoman osalta erittäin hyvää keskustelua siitä, millaisia toimia olisi tehtävä. Itse toisin tähän vielä sen asian, että kun me tavoittelemme tätä 5 prosentin laskua palkkakustannuksissa, olisi syytä miettiä, miten paljon enemmän saisimme aikaan, jos parantaisimme työolosuhteita, lisäisimme työtyytyväisyyttä, tekisimme asioita oikealla tavalla. Joissakin vientiyrityksissä on esimerkiksi päästy todella aallonpohjalta globaaliksi johtajaksi sillä, että on otettu työntekijät mukaan pohtimaan sitä, miten saadaa paremmin tehtyä asiat, miten saadaa innovaatioita lisättyä ja tätä kautta sitten vientiä parannettua. Tämä olisi myös se kaikkein paras sisäisen devalvaation malli, jolla luotaisiin kilpailukykyä ja myöskin sitten (Puhemies koputtaa) näitä kasvun edellytyksiä suomalaiselle teollisuudelle.

14.54 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllerille: Kiitokset hyvin paatoksellisesta puheenvuorosta, mutta kannattaa kiinnittää huomiota ehkä hieman siihenkin asiaan, että jos aikanaan, kun silloin 1991 nämä kaksi äsken mainittua devalvaatiota tehtiin, yhteisvaikutus oli 40 prosenttia, niin ette kai te voi, arvoisa edustaja, väittää sitä, että silloin työolosuhteita parantamalla tämä meidän vienti lähti liikkeeseen. Saattoi siellä pikkuisen olla sitäkin, en sitä kiellä, mutta kyllä se 40 prosentin devalvaatio — ensin devalvoituna, sitten markka kellumaan — oli se lääke, joka puri silloin. Ja se sama devalvaatio on nyt meillä, ei sillä nimellä enää, se tehdään sisäisenä devalvaationa. Mutta väite siitä, että tämä homma hoidetaan jollakin pikkuehdotuksella ja meikkauksella: ei varmasti onnistu, vaan tässä täytyy nyt ihan oikeasti tehdä se tuottavuushyppy, johon Juha Sipilän hallituksessa nimenomaan tähdätään aidosti. Se ei ole mitään höpöpuhetta, vaan se on aito pyrkimys, ja siihen työhön tarvitaan jokainen suomalainen mukaan. Siinä ei pärjää keskusta eivätkä demarit yksinään, siihen tarvitaan koko Suomi.

14.55 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy todellakin pystyä tekemään kunnollinen arvio siitä, mihin mitkäkin asiat vaikuttavat. Tällä hetkellä vähän hosutaan sinne ja tänne, otetaan ehdotuksia hyllyltä eikä tiedetä yhtään, mitä vaikutuksia niillä on. Eli tämä vaikutusten arviointi pitäisi välttämättömästi tehdä.

Se, että me lisäämme työaikaa tilanteessa, jossa meillä on 400 000 työtöntä, ei ehkä ratkaise tätä kysymystä, ei myöskään se, että vähennetään palkkaa tilanteessa, jossa meillä ei ole kotimaista kulutuskysyntää. Kyllä sen tuloksen haun pitää sieltä yrityksistä lähteä.

14.56 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Tässä on keuhuttu tätä raporttia — ja ansiosta. Otan sieltä raportista kuitenkin esille vielä yhden asian, joka ansaitsee kyllä eduskunnassakin huolellisemman tarkastelun, ja se koskee raportin ajatusta siitä, että pitäisi vielä verotuskin ottaa tähän kehysääntöön mukaan. Palaan tähän esittämäni teoriaan sak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

salaisesta kuriajattelusta. Jos todella kuvitellaan, että talouden kaikki elementit menoista tuloihin voidaan laittaa johonkin viiden vuoden sääntelykehikkoon, jossa ei saa toista muuttaa sitten ilman, että siinä toisessa tehdään jotain muutoksia — toisin sanoen niin, että veroja ei saa laskea ilman, että menoja lasketaan, tai että verot pitää laittaa myös näiden veropoikkeusten osalta kehyssääntelyyn — niin jään kyllä kysymään, että näinköhän me tästä nyt sitten toinen toisemme työllistämme ja kansakunta vaurastuu. Eli on myös riski, että tämä sääntely viedään ylitse. Se meidän pääkysymyksemme siellä on — tästä täällä on ainakin jossain määrin puhuttukin — mistä ne uudet työpaikat tulevat ja miten voidaan vanhoja työpaikkoja säilyttää.

Ja kun edustaja Hoskonen puhui tästä viennin osuudesta kansantuotteesta, niin pahaa pelkään, että ellei nyt ole tapahtunut dramaattista muutosta viime päivinä, niin vienti on noin 40 prosenttia meidän kansantuotteestamme. (Hannu Hoskonen: Ja netto?) — No nettoa ei kannata laskea tässä yhteydessä sen takia, että jos sitä 60:tä prosenttia voimakkaasti kuristetaan, mihin edustaja Myller viittasi, niin lopputulos on lisääntyvä työttömyys. Ne maat ovat eri asia, joissa vienti on 80 prosenttia kansantuotteesta: ne voivat kyllä kuristaa-kin kansalaisia huoletta, tai lähes huoletta, koska sitten se vienti lähtee vetämään. Mutta sitä reittiä meillä, ikävä kyllä, ei ole käytössä, että me kuristamme tämän kotimarkkinasektorin ja sillä ei olisi työllisyysvaikutuksia. Se lopputulos on... No kyllä, 5 prosentin palkka-ale on tietenkin pois kaupan ostovoimasta esimerkiksi, (Puhemies koputtaa) väistämättä, niin kuin kauppiaat hyvin tietävät.

14.58 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Jos jotain myönteistä nyt tästä viennistäkin, edustaja Heinäluoma, puhutaan, niin todetaan, että tammi—heinäkuulla kauppatase oli ylijäämäinen tuommoiset 500 miljoonaa ja juuri metsä- ja metalliteollisuudessa on pientä valoisuutta näkynyt. Mutta yhdyin myös siihen, että vienti on kaiken a ja o.

Mutta sen verran yrittäjänä kanssa tiedän, että tämän päivän yrittäjät miettivät — niin kuin edustaja Gustafssonin kanssa olimme siellä Yrittäjäpäivillä — että pitäisi löytää niitä tuotteita tai palveluita, mitä me täällä tuotamme ja pystyisimme viemään. Ja tiedän, että se ei ole mikään helppo yhtälö, mutta sielläkin kävi ilmi, että jostain ihan, sanotaan, niin kuin hullunpäiväisestä saattaa tulla mahtava vientituote. Että toivotaan nyt, että pientä valoisuutta on näköpiirissä.

Ja täytyy myös todeta, että hallituksia menee ja tulee ja jokainen on tehnyt virheitä ja jokaisella hallituksella olisi ollut mahdollisuus tehdä sitten niitä asioita, mitä nykyinen hallitus ei tee, ja päinvastoin. Mutta eiköhän yhteisellä tässä sitten jonkinlainen tulos taas saada aikaan.

14.59 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkipäällä oli erinomainen puheenvuoro, niin kuin monella muullakin täällä, mutta siinä viitattiin erityisesti tähän merkitykseen, mikä on yrittäjien toiminnalla.

Mitä tulee kauppataseen paranemiseen, niin ikävä kyllä se on parantunut sitä kautta, että tuonti on vähentynyt, ei sen takia, että vienti olisi lisääntynyt. Tämä tuonnin vähentyminen ei siis vielä meitä tule pelastamaan.

Mutta sitten tähän, mitä voidaan tehdä paremmin. Tässä mielestäni riski onkin, että tämän hallituksen yhteiskuntasopimushankkeen, jossa en kylläkään näe sen paremmin yhteiskuntaa kuin sopimustakaan — joku hanke se on, muttei kumpikaan näistä — huono puoli on, että se vie nyt keskustelun tähän 5 prosentin palkanalennukseen eikä niihin kei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2015 vp

noihin, mihin edustaja Mäkipää oikein kiinnitti huomiota, eli mitä voitaisiin tehdä siellä työpaikoilla ihmisten osaamisen vapauttamisessa ja yrittäjien ja työntekijöiden yhdessä tekemisessä. Otan kaksi esimerkkiä tältä alueelta tuottavuuteen liittyen. Ne molemmat tulevat julkiselta sektorilta tällä kertaa, ja ne tulevat Espoon kaupungista:

Viime viikolla kerrottiin, että Matinkylän terveyskeskuksen ylilääkäri oli organisoinut siellä terveyskeskuksessa työt uudella tavalla, ja kun oli tullut paljon huomautuksia siitä, että määräajat eivät toteudu ja vastaanotolle ei pääse, niin hän pystyi yli puolittamaan jonotusajan pelkästään organisoimalla työn uudelleen ja saamalla henkilökunnan mukaan. Jos muistan oikein, niin ollaan tilanteessa, että seitsemässä päivässä pääsee vastaanotolle kiireettömissä tapauksissa. Kukaan ei mene sinne Matinkylän terveyskeskukseen kysymään, miten tämä tehtiin, ja siirtämään sitä muualle, vaan kaikki puhuvat, että leikataan hoitajien palkkaa 5 prosenttia.

Toinen esimerkki, myös Espoosta, joka oli tämän päivän lehdessä: Espoo on lyhentänyt toimeentulotukijononsa kokonaan pois. Kun Espoo sai ennen huomautuksia siitä, että ei viikon määräajassa tule toimeentulotukipäätöstä, nyt Espoo on tilanteessa, (Puhemies koputtaa) että kahdessa päivässä tulee päätös, (Puhemies koputtaa) siis kahdessa päivässä, eikä se ole kenenkään selkänahasta pois. Kannattaisiko mennä katsomaan näitä eikä tarjota palkka-alennuksia espoolaisille? (Hannus Hoskonen: Näin!)

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.